

Liste over plantearter på braklagte arealer, der kan have negativ påvirkning på den efterfølgende produktion

Rådgivningsnotat fra DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug

Bo Melander

Institut for Agroøkologi, AU

Datablad

Titel:	Liste over plantearter på braklagte arealer, der kan have negativ påvirkning på den efterfølgende produktion
Forfatter:	Bo Melander, Institut for Agroøkologi, AU
Fagfællebedømmelse:	Mette Sønderkov og Peter Kryger Jensen, Institut for Agroøkologi, AU
Kvalitetssikring, DCA:	Akademisk medarbejder Leslie Freya Höft, DCA Centerenheden, AU
Rekvirent:	Landbrugsstyrelsen, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Dato for bestilling/levering:	05.09.2024 / 20.09.2024 / 25.09.2024 (Revideret levering)
Journalnummer:	2024-0739793
Finansiering:	Notatet er udarbejdet som led i "Rammeaftale om forskningsbaseret myndighedsbetjening" indgået mellem Miljøministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Aarhus Universitet under ID nr. 6.27 i "Ydelsesaftale Planteproduktion 2024-2027".
Ekstern kommentering:	Nej
Eksterne bidrag:	Listen er blevet drøftet med SEGES, for at sikre at erfaringer fra praksis er inkluderet.
Kommentar til besvarelse:	Notatet blev leveret første gang den 20.09.2024. I nærværende udgave er der tilføjet en begrundelse for valget af plantearterne.
Citeres som:	Melander B. 2024. Liste over plantearter på braklagte arealer, der kan have negativ påvirkning på den efterfølgende produktion. Rådgivningsnotat fra DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, Aarhus Universitet. 4 sider. leveret: 25.09.2024.
Rådgivning fra DCA:	Læs mere på https://dca.au.dk/raadgivning/

Baggrund

Landbrugsstyrelsen (LBST) har i en bestilling fremsendt 05. september 2024 til DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug – ved Aarhus Universitet (AU) bedt om en liste over plantearter på braklagte arealer, der kan have negativ på-virkning på den efterfølgende produktion.

De nuværende braklægningsregler tillader, at det undtagelsesvist er tilladt selektivt at bekæmpe hejrearter, giftige arter eller aggressive ukrudtsarter på braklagte arealer mellem den 1. maj og 31. juli, hvor der ellers er forbud mod slåning af hensyn til yngleperioden for markens vildt- og fuglebestand. Disse regler gælder for at modtage grundbetaling men også reglerne for at modtage bio-ordningen biodiversitet og bæredygtighed.

Bestemmelsen er ikke afgrænset til specifikke arter, hvorfor den kan være for bred i forhold til, hvad der kan accepteres på brakarealer. Der er derfor behov for at få denne bestemmelse strammet op til kun at nævne, de plantearter der er behov for at bekæmpe. Aarhus Universitet blev i den forbindelse bedt om at bidrage til en faglig vurdering af, om der er nogle plantearter og i så fald hvilke, der kan kategoriseres som at have negativ effekt på markens potentielle efterfølgende produktion. I vurderingen af plantearterne er det væsentligt, at en slåning i forbudsperioden den 1. maj til og med 31. juli vurderes at have en direkte betydning for den pågældende plantearts evne til at formere og sprede sig, hvorved slåningen af plantearten skal være medvirkende til, at plantearten ikke påvirker produktionen det efterfølgende år, uanset om dette omfatter dyrkning med græs der evt. afgræsses eller dyrkning af en kornafgrøde.

AU er på den baggrund blevet bedt om at udarbejde en prioriteret liste på 5 plantearter, der bør slås i perioden 1. maj til og med 31. juli. Arter med størst påvirkning af planteproduktionen det efterfølgende år nævnes først. AU blev desuden bedt om at vurdere, om der kunne være yderligere arter, som kunne være nødvendige at regulere i brakperioden.

Besvarelse

AU har udarbejdet en prioriteret liste over de 5 plantearter, hvor det kan være formålstjenligt at foretage én eller flere selektive slåninger i perioden 1 maj – 31 juli til begrænsning af negative effekter på den efterfølgende afgrøde efter braklægningsperiodens ophør:

Nr.	Planteart	Begrundelse
1.	Eng-brandbæger (<i>Senecio jacobaea</i>)	Særdeles giftig for husdyr. Slåning i juli mod individer i knopstadiet kan begrænse spredningen af de meget mobile frø med fnok til omkringliggende marker samt begrænse artens frøbank på det braklagte areal
2.	Vår-brandbæger (<i>Senecio vernalis</i>)	Giftig for husdyr. Slåning i maj-juni mod individer i knopstadiet kan begrænse spredningen af de meget mobile frø med fnok til omkringliggende marker samt begrænse artens frøbank på det braklagte areal
2.	Ager-rævehale	Særdeles tabsvoldende græsukrudtsart primært i vintersæd. Stor tendens til udvikling af resistens mod herbicider. Slåning af blomstrende individer i

	<i>(Alopecurus myosuroides)</i>	juni/juli vil forhindre spredning af resistente frø til både brakarealet og omkringliggende arealer
3.	Italiensk rajgræs <i>(Lolium multiflorum)</i>	Tabsvoldende græsukrudt med stor tendens til udvikling af herbicidresistens. Slåning af blomstrende individer i juni/juli vil forhindre spredning af resistente frø til både brakarealet og omkringliggende arealer
5.	Ager-tidsel <i>(Cirsium arvense)</i>	Meget mobile frø (danner fnok) med stort spredningspotentiale til omkringliggende arealer. Følsom overfor gentagne slåning, hvorfor 2-3 sted-specifikke slåninger i perioden 1 maj – 31 juli kan forhindre frøspredning og samtidig bekæmpe eksisterende populationer på brakarealet

AU finder det ikke nødvendigt for nuværende at regulere flere plantearter i brakperioden, end de 5 arter der eksplicit bedes om. Brakarealer tjener vigtige biodiversitetsfremmende formål, og i den sammenhæng er mange ukrudtsarter vigtige værtsplanter for faunaen (både invertebrater og vertebrater). En udvidelse af artslisten kan nemt blive omfattende, hvis der kun lægges agronomiske kriterier til grund for udvidelsen. Skal en udvidet artsliste inddrages som en reguleringsmulighed i brakperioden, kan det føre til en vandali-sering af brakarealets vegetation med deraf negative effekter på biodiversiteten, foruden de direkte skader en udvidet slåning vil forvolde på flora og fauna. Det er AUs vurdering, at øvrige plantearter, end de fem nævnte arter, kan håndteres efter brakens ophør. Vegetationen kan nedvisnes med glyphosat ved brak-periodens ophør, og inden arealet dyrkes igen. Desuden forventes prædationen af ukrudtsfrø at være be-tydelig i brakperioden pga. en øget faunaaktivitet, forudsat at brakarealet behandles nøjsomt.

Referencer

- Mathiassen S. K. og Kudsk P. (2016) Etablering af en status for forekomst af herbicidresistens i Danmark (2013-2015), DCA rapport, nr. 84.
- Mathiassen, S. K., Sønderkov, M., Somerville, G. & Kudsk, P., (2022). Resistent rajgræs - udvikling og forebyggelse. Bekæmpelsesmiddelforskning fra Miljøstyrelsen, Nr. 212.
- Melander B., Rasmussen I.A. & Olesen J.E. (2016). Incompatibility between fertility building measures and the management of perennial weeds in organic cropping systems. *Agriculture, Ecosystems and Environment* 220, 184-192.
- Scarabel L., Panozzo S., Loddo D., Mathiassen S. K., Kristensen M., Kudsk P., Gitsopoulos T., Travlos I., Tani E., Chachalis D. & Sattin M. (2020). "Diversified Resistance Mechanisms in Multi-Resistant *Lolium* spp. in Three European Countries." *Frontiers in Plant Science* 11.
- Strandberg M.T., Hansen R.R., Bruus M. & Damgaard C.F. (2023). Engbrandbægers og vårbrandbægers udbredelse og problematikker. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 56 s. - Teknisk rapport nr. 300.
- Sønderkov M. (2023). Undersøgelse af udviklingen af herbicidresistens 2021. 52 sider. Rådgivningsrapport fra DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, Aarhus Universitet, leveret: 20.03.2024.